

Recenzija par “Sportacentrs.com TV” 2019. gada pirmā pusgada sabiedriskā pasūtījuma raidījumiem

“Sportacentrs.com TV” jau gandrīz desmit gadus nodrošina dažādu Latvijas sporta pasākumu tiešraides un ierakstus. Ceturto gadu “Sportacentrs.com TV” translācijas pieejamas sporta līdzjutējiem ne tikai internetā, bet arī visā Latvijā, jo redzams virszemes TV lietotājiem. “Sportacentrs.com TV” neapšaubāmi ir vadošais medijs vietējo sporta pārraižu jomā, tomēr prasītos ievērojams progress un attīstīšanās līdzī laika, kas pēdējos gados šajā televīzijā vizuāli nav novērojams.

“Sportacentrs.com TV” piedāvā dažāda spektra sporta translācijas – gan lielos sporta veidus (futbolu, hokeju, basketbolu), gan ne tik populāros, gan arī jauniešu un bērnu sacensības. Domājot par nākotni, NEPLP vajadzētu vērst konkrētākus norādījumus, kāda veida sporta translācijas būtu prioritāras, iekļaujot tās pasūtījumā (piemēram, konkrētu sporta veidu nacionālie čempionāti). Plānojot nākotnes ieceres, jāņem vērā, ka daudzas translācijas “Sportacentrs.com TV” nav tiesīgs pārraidīt, jo translācijas pieder citiem (piemēram, Latvijas Basketbola līga šogad tika rādīta “Best4Sport TV” un interneta portālā “Delfi”).

Lai gan “Sportacentrs.com TV” ir vadošā televīzija vietējo sporta translāciju jomā, tās programmā iztrūkst regulāru sporta analītisko raidījumu, kas ir citām televīzijām. “Sportacentrs.com TV” ir atgriezies futbolam veltīts raidījums, jo televīzija šogad ik pa laiku atkal translē Latvijas futbola virslīgas spēles. Tomēr vispārējs sportam veltīts analītisks raidījums līdz šim izpalika (tagad rudenī ceļu pie skatītājiem sācis raidījums “eXi”).

Veicot translāciju izpēti, centos vairāk iejusties “Sportacentrs.com TV” parasta skatītāja lomā, nevis būt sporta eksperts. Tāpēc arī norādīšu uz dažiem momentiem, kas man kā sporta jomas pazinējam liktos pašsaprotami, bet parastajam skatītājam varētu raisīt jautājumus.

Komentētāji

“Sportacentrs.com TV” ir pietiekami plašs komentētāju pulks, tomēr lielākā daļa savējo (no “Sportacentrs.com TV” rindām nākušos) komentētāju ir vairāk saistīti ar futbolu (Edmunds Novickis, Agris Suveizda). Ir centieni piesaistīt pazīstamas sporta ētera sejas (Anatolijs Kreipāns, Kaspars Dvinskis), kuriem ir jau daudz augstāks profesionālais līmenis komentēšanā ar visām vajadzīgajām niansēm (emocijas, dīkcija, valodas bagāža).

Gatavojot recenziju par “Sportacentrs.com TV”, noskatījos visdažādāko sporta veidu un dažādu ilgumu translācijas. Turklāt bija iespēja vērtēt dažāda līmeņa komentētājus – dažās pārraidēs komentētājs veikli “aizlāpīja” tukšumus, bet citās translācijās - pie tā jau garlaicīgajiem notikumiem – komentētāji brīžiem vēl vairāk radīja nepatiku pret translāciju un brīžiem gribējās pat iemigt kā pie neinteresantas filmas. Diemžēl, arī “TTT Rīga” komandas kārtējā kļūšana par Latvijas čempionēm no komentētāja puses radīja garlaicīgu iespaidu. Saprotams, ka “TTT Rīga” dominance Latvijas sieviešu basketbolā ir neapstrīdama, bet sezonas pēdējā spēle televīzijas skatītājam nedeļa lielāku interesi par šīm sacensībām, drīzāk pat pretējo efektu un nevēlēšanos skatīties vai apmeklēt sacensības klātienē.

Vairākās pārraidēs iztrūkst iepazīstināšana ar komentētāju, šajā jautājumā netiek ievērota konsekvence. Dažās translācijās komentētāja vārds ir titros un pats komentētājs iepazīstina ar sevi, kas būtu pieņemama prakse visās translācijās. Tomēr daudzās translācijās iepazīstināšana ar sevi notika tikai jau pēc sacensību sākuma vai vispār iztrūka (piemēram, futbolā Edmunds Novickis ar sevi neiepazīstināja un nebija viņa vārds titros). Brīžiem radās sajūta, ka nav kāda kopējā “Sportacentrs.com TV” sporta pārraižu komentētāju rokasgrāmata. Nezinu, vai tāda eksistē, bet

vajadzētu vienotus iekšējos uzstādījumus ar pamatlīetām, kas jāizdara sacensību komentētājam translācijas sākumā un beigās – sasveicināšanās, iepazīstināšana ar notikumu, sporta notikuma nozīmības izskaidrošana, noslēgumā atsveicināšanās, informācija par tuvākajām translācijām šajā sporta veidā vai arī, piemēram, kas tālāk sekos “Sportacentrs.com TV” ēterā.

Pēdējos gados pasaulē un arī Latvijā ir prakse, aicināt palīgā komentēt televīzijas translācijas attiecīgā sporta veida speciālistus – bijušos vai aktīvos sportistus, trenerus. Līdzīgu variantu – viens komentētājs un viens sporta veida pārstāvis - vēlētos biežāk redzēt “Sportacentrs.com TV”, jo divi komentētāji atvieglo dzīvi viens otram un ļauj arī izvairīties no neveiklām situācijām, turklāt runātājiem ir iespēja vienam otru papildināt, raisīt diskusiju, kas translācijai piedotu savu papildus “odziņu”.

Diemžēl, badmintona translācijā 3. februārī “Sportacentrs.com TV” vēlme piesaistīt sporta veida profesionāļus radīja pretēju efektu. Latvijas čempionātu badmintonā vienspēlēs komentēja Kristīne Šefere un Diāna Šavalka – divas badmintonistes. Viņas gan ļoti labi pārzināja nianšes (specifiskas spēles sastāvdaļas, sportistu fizisko formu, trenerus), ko nevar zināt ikdienas sporta skatītājs. Tomēr prasītos arī skaidrojums par, piemēram, treneri – ar ko viņš ir pazīstams, kas ir viņa audzēkņi, utt. Problēmas skatītājam radīja arī neskaidrība, kurš ir kurš spēlētājs. Vēlētos, lai pateiktu, ka, piemēram, sarkanā krekliņā ir spēlētājs X, bet zaļajā krekliņā ir spēlētājs Y. Titros arī tas netika norādīts, kurš spēlētājs ir kurā pusē.

Tā kā abas komentētājas bija badmintonistes, tad viņām sporta vidē ir savas simpātijas, kas ik pa laikam – visticamāk, neapzināti - tika izteiktas ēterā, tādējādi neievērojot neitralitāti. Tāpat spēlētāji tika saukti draudzīgi vārdos, kas parastajam skatītājam rada problēmas – šie sportisti nav Latvijas mēroga sporta zvaigznes un nav pazīstami visiem pēc izskata vai pēc iesaukas.

Minētā badmintona translācija ieguva dzīvīgumu, mainoties komentētājam. Vienu no dāmām nomainīja Ivo Keišs – arī badmintona dzīves pārzinātājs. Viņa ienākšana, atbrīvotība un vadošās lomas uzņemšanās translācija pavērsa pievilcīgāku. Līdz ar viņu brīvāk runāja otra komentētāja, kuras vārdu, diemžēl, neuzzināju – kura no komentētājiem neturpināja runāt, es tā arī nenoskaidroju.

Keiša dzīvīgums (salīdzinot ar līdzšinējo komentēšanu) gan bija arī ar dažiem mīnusiem. Pārāk bieži tika lietots slengs, kas nav slikti, tomēr pārāk bieža žargonvārdu lietošana nav vēlama.

Labā sava sporta veida pārzinātāja un komentētāja simbioze bija Latvijas volejbola čempionāta finālsērijas spēlē starp Jēkabpils “Lūši” un “RTU/ Robežsardze” komandām. Komentētāja lomā iejutās Latvijas volejbola izlases menedžeris Arturs Vitkovskis, kurš ļoti labi zina visus spēlētājus, jo ar daudziem pats savulaik ir trenējies kopā un tagad daudzus pazīst kā valstsvienības menedžeris.

Vitkovskis no pirmās minūtes ļoti azartiski un emocionāli stāstīja par notikumiem laukumā, brīžiem varbūt pat pārāk emocionāli, bet tas deva savu “odziņu”. Turklāt Jēkabpils sporta zālē allaž volejbola spēlēs ir fantastiska atmosfēra, kas ar emocionālo komentēšanu radīja aizraujošas sporta translācijas iespaidu. Komentētājs katru volejbolistu nekļūdīgi sauc uzvārdā, turklāt rodas iespaids, ka Vitkovskis pārzina volejbolistus pēc sportista spēles stila. Ja Vitkovskis nepieminētu volejbolistu uzvārdus, skatītājam būtu grūti uzzināt par sportistiem, jo titros volejbolistu vārdi tā arī neparādījās.

Translāciju vēl emocionālāku un skatāmāku radītu ekspresintervijas ar pāris jautājumiem starplaikos starp setiem vai arī neliels sižets par Latvijas čempionāta finālu pirms pašas spēles (kā ritēja iepriekšējā spēle, īss spēlētāju vai treneru komentārs). Lai gan Vitkovskis komentēja vienatnē, pēc spēles bija nodrošināta intervija ar vienu no spēlētājiem. Nebūdamas profesionāls televīzijas darbinieks, Vitkovskis pieteica spēlētāju, bet titros tas izpalika.

Savā vērtējumā komentēšanas ziņā un arī kopējā translācijas vērtējumā visaugstāk lieku Baltijas kausa kalnu slēpošanā paralēlajā slalomā, kas risinājās 1. martā Siguldā. Kaspars Dvinskis azartiski, emocionāli runāja par sacensībām, kas Latvijā nav tās populārākās. Ģeogrāfisku un klimatisku iemeslu dēļ kalnu slēpošanas sacensības Latvijā nerisinās bieži, turklāt pašmāju kalnu slēpotāji pārsvarā ziemas sezonu aizvada ārvalstīs. Taču Siguldā bija pulcināti praktiski visi vadošie valsts kalnu slēpotāji, kuriem konkurenci sastādīja arī kaimiņvalstu sportisti, ko sacensību gaitā uzsvēra Dvinskis.

Tā kā Dvinskis vairākus gadus ir televīzijas ētera personība, viņam komentēšana neradīja lielas problēmas, jo ir profesionāls savā jomā. Komentēšanas laikā bija laba informācijas bāze, turklāt viņš labi pārzina kalnu slēpošanas “virtuvi”, kas nav mazsvarīgi. Kadros no trases viņš spēja pievērst uzmanību kalnu slēpošanas sabiedrības cilvēkiem un pastāstīt par viņiem vairāk, piemēram, par treneriem vai federācijas amatpersonām. Sagatavošanās (vai arī Latvijas kalnu slēpošanas laba pārzināšana) ļāva Dvinskim komentēt ne tikai notiekošo trasē, bet arī par sportistu līdzšinējiem startiem, sezonas gaitā atlikušajām sacensībām, tika pieminēti arī kādi sadzīves atgadījumi. Dažādu faktu iepīšana radīja labu iespaidu un komentēšana nebija “sausī” tikai par notiekošo trasē.

Kalnu slēpošanas translācija arī bija vienīgā, kur bija padomāts, kā aizpildīt pauzes sacensību gaitā. Kamēr notika gatavošanās citiem braucieniem vai tika savesta kārtībā trase, skatītāji varēja vērot nelielas intervijas ar sportistiem un treneriem, kas bija sagatavotas pirms translācijas. Tādējādi skatītājam bija plašāks priekšstats par vietējo kalnu slēpošanu – šī sporta veida pārstāvji tomēr regulāri piedalās olimpiskajās spēlēs, lai gan mūsu sportistiem nav skaļu panākumu starptautiskajā arēnā šajā sporta veidā.

Tematiski pauzes tika aizpildītas arī jau pieminētajā Latvijas Sieviešu basketbola līgas (LSBL) finālspēlē starp “TTT Rīga” un “TTT Rīga juniores” komandām. Taču šoreiz skatītājiem tika piedāvāts fragments no “Sportacentrs.com TV” intervijas ar Latvijas valstsvienības spēlētāju Kristīni Vītoli, nevis kāds sižets saistībā ar aktuālo translāciju. Arī pēc spēles - “TTT Rīga” izcīnīja Latvijas čempionu titulu – nebija intervija ar kādu no spēles dalībniecēm, treneri vai basketbola cilvēku.

Pārraides gaitā skatītāji netika iepazīstināti ar punktu guvējām, kura no spēlētājiem konkrētajā spēlē ir līdere, utt. Šie fakti ir nozīmīgi, lai pilnvērtīgi sekotu spēles gaitai, taču tie iztrūka.

Apbalvošanas ceremonijas laikā komentētājs Kristaps Pildiņš neprecīzi minēja sudraba medaļu ieguvēju treneri Aināru Čuksti (viens no Latvijā zināmākajiem sieviešu basketbola treneriem), arī citi fakti ir neprecīzi vai diezgan virspusēji. Piemēram, “TTT Rīga” esot triumfējusi Eiropas līgā, lai gan tādas sacensības nepastāv. Droši vien domāta Eiropas sieviešu basketbola līga, jo FIBA Eirolīgā (prestīžākās sacensības Eiropā) Latvijas čempiones izstājās ceturtdaļfinālā. Apbalvošanas ceremonijas laikā netiek teikts, kas veic svinīgo procedūru un netiek pievērstā uzmanība notiekošajam.

Par vērtīgāko spēlētāju šajās sacensībās atzina Kati Krēsliņu. Tajā brīdī komentētājs saka, ka “par vērtīgāko atzīst nevienu citu, kā Kati Krēsliņu”, bet jau pēc brīža viņš saka, ka tas ir pārsteigums. Līdz ar to sākumā teiktais nonāk pretrunā ar sekojošo piebildi. Translācijas laikā Pildiņš bilst, ka būs LSBL sezona nenoslēgsies un būs vēl cīņa par trešo vietu, tomēr sporta līdzjutējs tā arī neuzzināja, kad un kur risināsies šīs spēles un vai to varēs vērot “Sportacentrs TV”.

Komentētāja intonācija, spēja just notikumus spēlē, sagatavošanās un faktu iegūšana pirms spēles “glāba” vēroto telpu futbola spēli starp Latvijas un Kipras izlasēm. Komentētājs Agris Suveizda labi pārzina futbolu un arī specifisko telpu futbolu, tāpēc viņam neradīja problēmas padziļināti iepazīstināt skatītājus ne tikai ar notiekošo laukumā, bet arī ar pašu sporta veidu. Brīžiem Suveizda gan pārāk aizrāvās ar faktu atspoguļošanu, uz mirkli piemirstot par spēles gaitu un dažas epizodes palika nepamanītas.

Personiski pazīstot Suveizdu, zinu, ka viņš domā par savu izaugsmi un rūpīgi gatavojas katrai translācijai. Viens no viņa klupšanas akmeņiem ir vietniekvārdu pārāk bieža lietošana – šis, tas, šo, to.

Citam futbola vidē labi zināmam komentētājam Edmundam Novickim spēles gaitā nav problēmu ar akcentu likšanu vajadzīgos brīžos, bet kādā “klusākā” brīdī viņš viegli un nepiespiesti piemin kādu faktu par kādu no futbolistiem vai atgadījumus citās spēlēs. Viņš savā komentēšanā konkrētajā gadījumā (“Optibet” Latvijas futbola čempionāta virslīgas spēle starp RDS un “Riga FC”) itin bieži pielietoja futbola terminus angļu valodā. Tas nav nosodāms, tomēr brīžiem angļu terminu lietošanu varēja aizstāt ar latviešu valodas vārdiem.

Līdzīgi kā Suveizdam, Novickim gadās aizrauties ar kāda notikuma atstāstīšanu, kamēr laukumā ir bīstams moments. Tajā brīdī stāsts netiek izstāstīts, epizode arī praktiski “nogulēta”, bet pēc epizodes stāsts netiek turpināts. Tādējādi skatītājs nav uzzinājis ne visu stāstu, ne pietiekami dzirdējis par epizodi laukumā.

Savdabīgi, interesanti, kreatīvi savu komentēšanu par Latvijas florbola čempionāta spēli starp Liepājas “Kurši” un “Lekrings” komandām sāka Jānis Mandeiks. Translācija sākas ar kadru, Mandeikam rokās turot florbola bumbiņas. Tad tiek parādīt arī pats komentētājs, kurš dzīvīgi iepazīstina ar gaidāmo sporta notikumu. Mandeiks pats ir liepājnieks un “Kurši” komandai pietuvināts, kas, diemžēl, redzams televīzijas skatītājiem. Viņš ģērbies krekliņā ar Liepājas kluba simboliku, tādējādi netiek ievērots neitralitātes princips, kas būtu jāņem vērā – vietējā mēroga sacensībās komentētājs nedrīkst paust simpātijas kādai no komandām. Uzskatu, ka starptautiskās spēlēs Latvijas komentētājs drīkst izrādīt simpātijas pašmāju pārstāvjiem, bet nacionālā mēroga sacensībās jāievēro neitralitāte.

Komentēšanas laikā Mandeika simpātijas Liepājas komandai izpaužas vairākkārt. Piemēram, “Kurši” komandas spēlētāji praktiski visi tiek nosaukti, bet viesu komandas spēlētājus komentētājs īsti nepārzina. Vienā no epizodēm bīstami uzbruka “Lekrings” florbolisti, bet pēc uzbrukuma sekoja komentētāja nopūta ar domu, ka mājiniekiem šoreiz veicās. Viesu komandas spēlētāju nepārzināšana izpaudās vārtu guvuma brīžos, jo dažreiz tikai sausi paziņoja par rezultāta izmaiņām, turpretī mājinieku retajos vārtu guvumos detalizēti stāstīja par epizodi.

Mandeiks pārāk bieži aizrāvās ar dažādu atgadījumu stāstīšanu, kas pat īsti neattiecas uz konkrēto spēli, un brīžiem aizmirst pat par notikumiem laukumā. Paradoksāli, bet šī aizraušanās ar komentēšanu mijas ar klusuma mirkliem – skatītājam rodas iespaids, ka komentētājam nav ko teikt, lai gan pirms tam itin azartiski stāstīts par dažādiem atgadījumiem. Aizraušanās, piemēram, liedza komentētājam skatītājiem pavēstīt par būtisku pavērsienu spēles gaitā, jo noraidījumu no laukuma līdz spēles beigām saņēma viens no spēlētājiem. Tas bija labi redzams televīzijas translācijā, tomēr komentētājs to palaida garām.

Līdzīgi kā badmintona gadījumā, arī Mandeikam kā florbola vides pārstāvim dažas lietas liekas pašsaprotamas, kas gan ierindas skatītājam nav izprotams bez papildus skaidrojuma. Piemēram, tiek teikts, ka balss kļūst skaļāka no Krūma puses, bet skatītājs tā arī neuzzina, kas par cilvēku ir krūms. Citā mirklī tiek stāstīts par dārgām florbola nūjām, kā “to man stāstīja Ingars Jansons”. Skatītājs tā arī neuzzināja, cik tad īsti maksā šīs florbola nūjas un kas tad īsti ir Ingars Jansons.

Translācijas beigās Mandeiks iepazīstina ar turpmākajām florbola pārraidēm, aicinot skatītājus “pie zilajiem ekrāniem”. Tas ir tipisks padomju laiku aizgūvums un burtisks tulkojums no krievu valodas.

Visgrūtāk (un, zināmā mērā, arī visvieglāk) bija analizēt divu sarežģītāko translāciju komentēšanu. Runa ir par gandrīz piecu stundu ilgo Latvijas čempionātu peldēšanā junioriem un tikpat ilgo Prezidenta kausa izcīņu vieglatlētikā. Abas translācijas bija uzticētas Reinim Aumeisteram, kurš nav zināms plašākai publikai.

Peldēšanas sacensības ritēja raiti, līdz ar to komentētājs praktiski aprobežojās ar dalībnieku nosaukšanu un pēc tam jau ieņemto vietu paziņošanas. Pati sacensību gaita televīzijas skatītājam nav pievilcīga un turpmāk vajadzētu izvērtēt šādu sacensību translācijas lietderību. No peldējumiem nebija skaidrs, kādu vietu ieņem sportists savā vecuma grupā, jo vienlaicīgi sacentās dažādu vecumu jaunieši. Skatītājam netika izstāstītas šo konkrēto peldēšanas sacensību nianšes, kā nosaka labākos un kādās vecuma grupās, līdz ar to skatītājs nevarēja iegūt galveno informāciju – kurš tad kļūst par uzvarētāju? Piemēram, vienā no peldējumiem jauniešis ieņēma ceturto vietu, bet izrādās, ka viņš ir kļuvis par Latvijas čempionu savā vecuma grupā.

Sacensībās piedalījās arī citu valstu jaunie peldētāji, bet no translācijas (un sacensību gaitas) man nekļuva skaidrs, vai viņi piedalās Latvijas čempionātā vai startē ārpus konkurences. Tā kā apbalvošanā uz goda pjedestāla kāpa ārvalstu sportisti, tad noprotams, ka šis bijis Latvijas atklātais čempionāts, ko skatītājs tā arī neuzzināja ne no titriem, ne no komentētāja puses.

Šobrīd Latvijas peldēšanā ir jauna, talantīga sportiste Ieva Maļuka – olimpiskās medaļnieces modernajā piecīņā Jeļenas Maļukas (bijušās Rubļevskas) meita. Maļuka ir labojusi vairākus Latvijas pieaugušo rekordus un ir viena no uzlecošajām Latvijas sporta zvaigznēm. Viņa piedalījās šajās sacensībās, tomēr viņas starta praktiski netika ievērots no komentētāja puses.

Nekautrēšos daudzās pozīcijās šo translāciju vērtēt ar vārdu “katastrofa”. Gandrīz piecas stundas garlaicīgu, skatītājam neizprotamu sacensību nerada labu priekšstatu par televīziju. Papildus negatīvo efektu radīja komentētājs, kuru var neapskaust šajā situācijā. Situāciju būtu iespējams labot, ja pirms tam būtu veikta kāda iepazīšanās kaut vai minimālā līmenī ar Latvijas peldēšanu un tās jaunajiem censoņiem. Varbūt ik pa laikam komentēšanā varēja piesaistīt kādu treneri, bijušo peldētāju, kas atdzīvinātu translāciju.

Diezgan garlaicīga bija vēl viena garā translācija – Prezidenta kausa izcīņa vieglatlētikā, kas ir vienas no nozīmīgākajām “sporta karalienes” sacensībām Latvijā. Komentētāja vieta stadiona, visticamāk, atradās tuvu lielajām skandām, līdz ar to televīzijas skatītājiem ik pa laikam stadiona informators bija labāk dzirdams par komentētāju. Citos brīžos tas radīja vēl lielāku haosu, jo īsti nevarēja saprast ne komentētāju, ne informatoru.

Komentētājam grūtības radīja arī rezultātu ziņošana, kas skatītājam ir svarīgākais. Ja mešanas un lēkšanas disciplīnās komentētājs varēja informēt, rezultātu ieraugot uz mazajiem tablo katrā sektorā, tad skriešanas disciplīnās skatītāji varēja uzzināt vietu ieguvējus. Sportistu sasniegtie rezultāti bija pieejami krietni pēc finiša, turklāt nevarēja noprast, kādā līmenī sportists ir nostartējis – tuvu savam rezultātam, tuvu Latvijas rekordam vai pasaules līmenī.

Vieglatlētikas sacensību translācija ritēja haotiski, un komentētājs nekādi nepalīdzēja skatītājam šajā juceklī. Piemēram, šķēpmešanā risinās izšķirošie mirkli, bet tobrīd tiek rādīta skriešana (sportistiem jāveic vairāki apli un to varēja rādīt vēlāk). Komentētājs sāka komentēt skriešanu, nevis informēja par tobrīd svarīgākajiem notikumiem stadionā.

Skatītājam sacensību gaitā īsti nevienā no disciplīnām nebija priekšstats par to, kas ir nosacītie favorīti. Ja skatītājs neseko līdzī Baltijas mēroga vieglatlētiem, tad grūti bija pateikt – sportista uzvara ir likumsakarīga, negaidīta vai pat sensacionāla?

Līdzīgi kā peldēšanā, komentētājs nebija iepazinies, kam būtu jāpievērš lielāka uzmanība, un neorientējās Latvijas vieglatlētikas “virtuvē”. Ekrānā tiek rādīt Latvijas šķēpmešanas trenere, leģendārā Valentīna Eiduka, kura sniedz padomu sportistiem. Tomēr komentētājs bikli tikai pasaka, ka trenere dod padomu, nebilstot, ka tā ir Eiduka, kas ir izaudzinājusi lielāko daļu no Latvijas mūsdienu labākajiem šķēpmetējiem vairākās paaudzēs.

Komentētājs vieglatlētikas sacensību laikā vairākas reizes novērsās no notiekošā un nemanīja mirkļus, kas varēja dot dzīvīgumu. Piemēram, šķēpmešanas sektorā sportisti gandrīz sajauc secību (Baltkrievijas sportista vietā mēģinājumu būtu izpildījis latvietis Gatis Čakšs), bet televīzijas komentētājs brīdi nepamanīja. Savukārt augstlēkšanā sievietēm atzīstamu personisko rekordu sasniedza viena no Latvijas pazīstamākajām vieglatlētēm Laura Ikauniece, kas gan skatītājam netika pasniegts kaut kā īpaši.

Translācijas laikā komentētājs pārāk centās leksikā iekļaut kādus emocionālākus, spēcīgākus vārdus, kas bija neatbilstoši situācijai. Komentētājs runāja par fantastiskiem, fenomenāliem rezultātiem, bet skatītājs tā arī neuzzināja, kā tas izpaužas. Iespējams, ka Prezidenta kausa izcīņā tika labots kāds pasaules rekords, kas būtu fenomenāls gadījums, tomēr to skatītāji tā arī neuzzināja.

Prezidenta kausa izcīņas translācijā ļoti iederētos īsās intervijas ar sportistiem vai vieglatlētikas sabiedrības pārstāvjiem kopā ar komentētāju – par sezonas gaitu, par rudenī gaidāmo pasaules čempionātu vai gatavošanos Tokijas olimpiskajām spēlēm. Diemžēl, šīs iespējas radīt labāku produktu netiek izmantotas.

Grafika, titri, kameru izvietojums

Domājot par nākotni un attīstību, kā skatītājs vēlētos dizainiski daudzpusīgākas grafikas. No malas izskatās, ka visām sacensībām ir viena veida grafika, kas tiek pielāgota. Turklāt šī grafika ir jau gadiem ilgi, kas neko labu neliecina par televīziju. Mūsdienās, kad ar vizuālo materiālu (šeit es domāju grafika un titri) iespējams translāciju veidot “sulīgāku”, stāvēšana uz vietas nebūtu tas labākais.

Katrai sporta sacensībai ir savs logo vai attiecīgās sporta federācijas logo, ko vajadzētu censties integrēt intro pirms sacensībām. Tas lieti noderētu arī piesakot reklāmas pauzes vai pirms atkātojumiem. Šādi specifiskie intro bija novērojami futbola virslīgā vai hokeja spēlē, bet to būtu iespējams pielāgot katrām sacensībām.

Viena no vājām vietām “Sportacentrs.com TV” ir aktuālie titri. Ne vienmēr tiek parādīts notikuma komentētāja vārds, bet spēles gaitā, piemēram, spēlētāja vai trenera uzvārds netiek parādīts. Jau pieminētajās vieglatlētikas sacensībās reti tika parādīti titri ar sportistu vārdiem. Lēkšanas un mešanas disciplīnās sportistam titros blakus tika parādīts rezultāts, tomēr nebija informācijas par tobrīd ieņemto vietu.

Basketbola spēles laikā iztrūka titru ar punktu guvējiem vai citiem statistikas rādītājiem, kas būtu nepieciešams skatītājam, lai labāk orientētos sacensību gaitā. Piemēram, badmintona translācijā spēļu gaitā no titriem tā arī neuzzināju, vai laukumā noris cīņa par zeltu vai bronzu.

Vēl viena nianse – titri pirms sacensību sākuma. Nevienā no komandu sporta spēļu translācijām no titriem nevarēja uzzināt, kāda ir sacensību fāze. Piemēram, basketbola finālsērijā nebija uzraksta, ka tā ir sērijas trešā spēle un “TTT Rīga” ir vadībā sērijā līdz trīs uzvarām ar 2-0. Līdzīgi bija volejbolā, hokejā, florbolā un futbolā – bija informācija par dalībniecēm, bet ne par pašas spēles nozīmi.

Titru rādīšanā un grafikā nenovēroju kādu vienotu stilu. Telpu futbola spēlē uzraksti bija angļiski, kas, pieļauju, saistīts ar spēles starptautisku nozīmi. Tāpat angļiski uzraksti bija Baltijas kausā kalnu slēpošanā.

Savukārt Latvijas futbola čempionātā uzraksts “HT” (domāts “half time”) nav pieļaujams, ja tas ir nacionālais pasūtījums un tā ir nacionālā mēroga spēle. Vislielākais sašutums man bija par peldēšanas sacensību uzrakstiem, piemēram, “200 m backstroke men od 15 do 18 lat” - nav pat īsti angļiski, bet nav pat tuvu latviski. Savukārt Prezidenta balvas izcīņā vieglatlētikā Baltijas valstu kodi bija sekojoši – LAT, EST un LIT. Noprotams, ka ar LIT bija domāta Lietuva, kuras starptautiski atzītais kods ir LTU.

Domājot par attīstību, “Sportacentrs.com TV” vajadzētu domāt ne tikai par kameru skaitu katrās sacensībās, bet arī par to izvietojumu. Protams, daudzās sporta zālēs un arēnās “Sportacentrs.com TV” iespējas ir ierobežotas objektīvu iemeslu dēļ.

Televīzijas kameru izvietojuma dēļ hokeja spēlē nevarēja redzēt svarīgus brīžus – kā hokejists apsēžas uz sodīto soliņa vai iznāk no sodīto soliņa. Vienā no epizodēm tiesneši devās vērot video atkārtojumu, bet darbība notika tieši zem televīzijas kamerām, bet otrā pusē nebija kameru, kas varētu parādīt no cita rakursa. Radīšanu no viena – sev ērtā un labi pierastā – rakursa vajadzētu mainīt turpmākā darbībā, kas arī radītu labāku priekšstatu par pašu televīzijas kanālu.

Prezidenta balvā vieglatlētikā gan vainu nevarētu novelt uz apstākļiem sacensību arēnā. Diezgan kuriozi risinājās šķēpmešanas sacensības vīriešiem. Ja sportists šķēpu raidīja tālāk par 70 metriem, tad aptuveno rezultāta atzīmi skatītāji nevarēja redzēt – šķēpa piezemēšanās vietu aizēnoja apbalvošanas stends. Vēlāk, saprotot neveiklo situāciju, viena no kamerām fiksēja šķēpa piezemēšanās vietu no cita rakursa. Šāda veida nianse vajadzētu izrunāt ar rīkotājiem un pirms translācijas pārbaudīt, lai nerastos neveikli brīži un lieka nervozitāte tiešraides laikā.

Runājot par tehnisko nodrošinājumu, noteikti būtu nepieciešams uzlabot skaņu no sacensību vietām. Piemēram, basketbola translācijas sākumā radās iespaids, ka komentē no kādas “kastes”, bet sporta arēnas skaņa nebija labi dzirdama (svilpes, treneru norādes, skatītāji). Savukārt vieglatlētikas sacensībās no Ogres stadiona ne tikai uzkrītoši skaļi varēja dzirdēt stadiona informatoru, bet arī blakus braucošos vilcienus.

Translāciju kvalitāti noteikti varētu uzlabot režisoru prasmes atkārtojumu gadījumos. Piemēram, basketbola spēles laikā atkārtojumos tika rādītas nevajadzīgas epizodes, bet, piemēram, tālmetiens vai skaista piespēle skatītājam netika piedāvāti atkārtoti. Līdzīgas epizodes novērojamas bija citās komandu sporta spēlēs, piemēram, telpu futbolā atkārtojumā parāda sitiena brīdi, bet svarīgu epizodi, kā futbolists tika pie sitiena, vēlreiz nebija iespējams vērot.

Nepatīkama nianse no režisora puses bija vērojama kalnu slēpošanas sacensībās. Vienā no braucieniem cieta sportiste un viņai bija jāsniedz palīdzība. Starptautiskā prakse šobrīd ir nerādīt šos nepatīkamos brīžus, kamēr nav skaidrība, kas ir noticis ar sportistu.

Vērojot šīs televīzijas translācijas un regulāri skatoties “Sportacentrs TV”, man kā sporta līdzjutējam gribētos redzēt vairāk pašreklāmas – es pārtraukumos vai pirms sacensībām ļoti maz uzzinu par gaidāmajām tiešraidēm, atšķirībā no citiem televīzijas kanāliem. Informācija skatītājiem par nākamajām translācijām vai par gaidāmiem svarīgiem notikumiem tikai palielinātu skatītāju interesi atgriezties “Sportacentrs TV” kanālā. Tāpat komentētāju sniegtā informācija par gaidāmajām translācijām lieti noderētu skatītājam.

Vērtējot kopumā, “Sportacentrs TV” ir ļoti nozīmīga platforma Latvijas sporta dzīvē, jo tiek nodrošinātas ne tikai TOP sporta veidu pārraides, bet iespēja ar sevi iepazīstināt ir arī reģionālajām un mazāk populāro sporta veidu sacensībām.

Lai uzlabotu “Sportacentrs.com TV” pārraižu kvalitāti, ir nepieciešams norādīt ne tikai tehniskās prasības (kameru skaits, komentētāji, atkārtojumi, utt.), bet pievērst uzmanību arī grafiskām prasībām, kas – noskatoties vairākas pārraides – likās kā viens no lielākajiem klupšanas akmeņiem. Mūsdienās televīzijas skatītājam svarīga ir ne tikai kustīga bilde no sporta notikuma, bet arī dažādas vizuālas nianšes, kas padara translāciju “gardāku”. Vēlētos redzēt arī kādas novitātes (piemēram, grafikas ar statistiku) un lielāku skatītāju iesaisti. Piemēram, sacensību gaitā ekrānā parādīt, ko par sacensībām raksta sociālajos tīklos.

Vajadzētu arī ieviest varbūt kādus kritērijus komentētājiem, jo vairākas translācijas gremdē tieši neprofesionāla komentēšana, pirms tam neveicot pienācīgu sagatavošanos.

Kā rakstīju ievadā, domājot par nākotni, vajadzētu izveidot konkrētus kritērijus sporta pārraidēm pēc nozīmīguma, jo nacionālais pasūtījums sporta jomā tomēr ir specifisks. Piemēram, vērotās jauniešu peldēšanas sacensības nebija saprotamas pat skatītājiem un dalībniekiem sacensību arēnā, kur nu vēl televīzijas skatītājam. Turklāt šajās sacensībās nevarēja novērtēt, kāda ir jauno sportistu izaugsme vai kāds ir Latvijas peldētāju līmenis. Savukārt sarežģītākām sacensībām (vieglatlētikas) vajadzētu izvirzīt detalizētas prasības un veikt laicīgāku gatavošanos. Šajā gadījumā būtu vēlama cieša sadarbība ar rīkotājiem, lai viss ritētu “kā pa dziedziņu”. Labi noorganizēta televīzijas pārraide nāks par labu arī pašam sporta veidam, kurš iegūs labu publicitāti. Bet translācijas nodrošinātājs saņems labas atsauksmes, kas kalpos par atspērienu nākamām mērķiem.

Ar cieņu
recenzents
Uldis Strautmanis
20.09.2019.